

Het conflict in de klas: 'Hoe komt het dat Israël steeds groter wordt?'

'Alles uitleggen in één uur. Dat is niet te doen', zegt lerares Iris Gysels. En dan begint ze, in een langgerekte sprint. — © Ivan Put

Hoe hard moet je als leraar inspelen op de actualiteit? Door de vele vragen en de betrokkenheid van de leerlingen beslissen leerkrachten geschiedenis vaak om een spoedcursus over het conflict in het Midden-Oosten te geven. 'Ik heb mezelf in de nesten gewerkt.'

Klaas Maenhout

Waarom steunt Amerika Israël zo fel? Heeft Israël een atoombom – en willen ze die inzetten? Waarom valt Hamas aan als ze weten dat Israël zo sterk is? Zijn alle Israëli eigenlijk Joods? Het conflict in het Midden-Oosten komt via tal van vragen de klas binnen. Er is minder ongerustheid en angst dan bij de start van de oorlog tussen Oekraïne en Rusland, merken leerkrachten, maar leerlingen snakken naar info en antwoorden.

Ook in de klas van Iris Gysels, leraar geschiedenis in het atheneum van Tervuren, beroert het conflict de gemoederen. Ze besloot vrijdag een spoedcursus Israël-Palestina te geven. Die kwam er op vraag van de leerlingen. Driekwart van haar zesdejaars had aangegeven dat ze te weinig wisten om de actualiteit te kunnen volgen. Een vijftal leerlingen in de klas is op een of andere manier betrokken bij het conflict.

'Ik heb mezelf in de nesten gewerkt', zegt ze aan de start van de les. De leerlingen zitten in een grote U-vorm voor haar. 'Alles uitleggen in één uur. Dat is niet te doen. In het derde trimester zullen we er zes uur aan besteden, en in de vrije ruimte (waarin de leerlingen uit een aanbod kunnen kiezen, red.) zestien lessen. Pas dan krijg je een genuanceerd beeld.' Gysels ziet het conflict als een must om te behandelen – 'geen evidentie, want veel scholen besteden geen enkele aandacht aan het conflict door tijdgebrek'.

Lenin, Bastogne, Berlijn

En dan begint ze, in een langgerekte sprint. Ze maakt een bruggetje naar de jaren 30 – waar de leerlingen tot dan mee bezig waren – en springt via de Balfour-verklaring uit 1917 (waarin Groot-Brittannië zijn steun voor een Joodse thuis in Palestina uitdrukt) en de oprichting van de Verenigde Naties naar de Zesdaagse Oorlog en de vredesgesprekken. De leerlingen omcirkelen Gaza, kleuren welk gebied van wie is, en noteren wat op het bord komt. Ze worden omringd door posters en afbeeldingen. Aan de muur is amper een gaatje vrij. Lenin, de Guernica van Picasso, Bastogne, Berlijn, overal roept de geschiedenis om aandacht.

© Ivan Put

De leerlingen luisteren met overgave. De verbazing is het grootst als Gysels de kaarten projecteert. 'Hoe komt het dat Israël steeds groter wordt?', vraagt een leerling zich oprecht af. 'De Arabieren waren in het begin toch met veel meer, waarom hebben ze toen niet gewonnen tegen Israël?', vraagt een ander. Gysels wijst op de situatie na de Tweede Wereldoorlog, en stelt op haar beurt vragen aan de leerlingen die dwingen tot nuance. Wat ze echt wil meegeven is waarom het conflict na al die jaren nog steeds blijft opblaaien. De drie hete hangijzers in haar PowerPoint: Jeruzalem, de vluchtelingenproblematiek en de nederzettingenpolitiek.

Groene en rode balpennen

Ook in het Onze-Lieve-Vrouwecollege van Oostende heeft leraar geschiedenis Bart Broidioi een actuaal in elkaar gebokst. In de klas zes humane start hij die met een filmpje van het Ketnet-programma *Karrewiet*, waarin het conflict zo helder mogelijk wordt uitgelegd. Dat is nodig, blijkt. Na de les zegt Ivan, een leerling met Russische roots, tegen een vriend dat dit 'niet zijn conflict is' en dat hij met een pak vragen blijft zitten. Dat stuit Amir tegen de borst. Hij antwoordt dat hij 'zeker twee weken nodig heeft' om de situatie uit te leggen. Ook twee andere meisjes geven tijdens de les aan door de bomen het bos niet te zien.

De leraar legt de nadruk op het menselijke aspect van het conflict. Dat grote migratiegolven uitdagingen meebrengen. Dat er heel wat burgerslachtoffers vallen. Dat er bewust en onbewust desinformatie verspreid wordt – de leerlingen begonnen spontaan over de beelden van paragliders die luchtaanvallen zouden hebben uitgevoerd.

Uiteindelijk probeert Broidioi de complexiteit via een kort spel met stellingen weer te geven. Op de vraag of Europa hulp moet blijven bieden aan de Gazastrook, antwoordt de klas unaniem 'ja'. Pas bij de vraag 'Heeft Israël dit zelf uitgelokt?' is de klas echt van mening verdeeld. De helft groene en de helft rode balpennen gaan de lucht in. Amir neemt het woord: 'Heel veel mensen zitten al jaren vast tussen muren. Er zijn voortdurend controles. Ze mogen niet stemmen. Na lange tijd is het volgens mij logisch dat er radicale mensen opduiken.'

De klas volgt de enerzijds-anderzijds-gedachte. 'Dit is vooral een oproep om nuance te blijven zoeken in conflicten', zegt Broidioi verschillende keren expliciet. Uiteindelijk toont hij een filmpje van de Nederlandse presentator Arjen Lubach. De kern: het is mogelijk om én deze aanvallen te veroordelen, én te erkennen dat Israël al heel lang onderdrukt. 'En dat humor belangrijk is. Je moet met alles een beetje kunnen lachen', zegt hij.

Hij sluit af met de vraag hoe het nu verder moet. Yanet, de meest actieve leerling tijdens de les, denkt dat alleen gesprekken voeren een oplossing kan bieden. 'Alleen denk ik dat de haat langs beide kanten te groot is.'

© Ivan Put